

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare nr.105

www.parlament.md

16 11 2012

55-2 Nr. 43

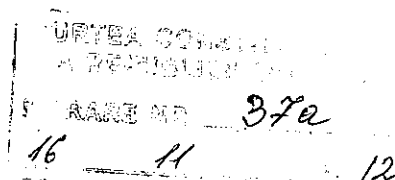
Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

Serghei SÎRBU,
deputat, vicepreședintele Comisiei
juridice, numiri și imunități

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. Serghei SÎRBU
2. Deputat în Parlament
3. bd. Ștefan cel Mare 105 (str. Nicolae Iorga 11)
4. tel. 022204401, fax 022233673, 022232206

II. OBIECTUL SESIZĂRII

La 26 aprilie 2012 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 91 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 113-118, art. Nr. 375*).

1. Prin această lege organică au fost operate următoarele modificări și completări:

Art. I. – Legea învățămîntului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 62–63, art. 692*), începînd cu pct.6:

6. La articolul 40¹: alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Autoritățile administrației publice locale de **nivelul întâi** decid, prin coordonare prealabilă cu Ministerul Educației, înființarea, reorganizarea sau lichidarea instituțiilor de stat de învățămînt preșcolar și extrașcolar.”

alineatul (2) se abrogă;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Autoritățile administrației publice locale de **nivelul doi** decid, prin coordonare prealabilă cu Ministerul Educației, înființarea, reorganizarea sau lichidarea instituțiilor de stat de învățămînt primar, gimnazial, liceal și extrașcolar.”

la alineatul (5), litera a) se abrogă.

Art. III. – Legea nr. 397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 248–253, art. 996*), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 8:

la alineatul (2), punctul 5) va avea următorul cuprins:

„5) întreținerea instituțiilor de învățămînt preșcolar și complementar (extrașcolar);”

alineatul (3) se abrogă;

la alineatul (4), punctul 3) va avea următorul cuprins:

„3) întreținerea școlilor primare și școlilor primare-grădinițe, gimnaziilor și liceelor, instituțiilor de învățămînt secundar profesional, școlilor-internat și gimnaziilor-internat cu regim special, altor instituții din domeniul învățămîntului care deserveșc populația raionului respectiv, precum și de activitatea metodică, de alte activități din domeniu;”

2. La articolul 11, alineatul (3) se abrogă.

Art. IV. – La articolul 4 din Legea nr. 435-XVI din 28 decembrie 2006 privind

descentralizarea administrativă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 29–31, art. 91), cu modificările ulterioare, alineatul (2) se modifică și se completează după cum urmează:

după litera g) se introduce litera g¹) cu următorul cuprins:
„g¹) întreținerea școlilor primare și școlilor primare-grădinițe, gimnaziilor și liceelor, instituțiilor de învățământ secundar profesional, școlilor-internat și gimnaziilor-internat cu regim special, altor instituții din domeniul învățământului care deserveșc populația raionului respectiv, precum și activitatea metodică, alte activități din domeniu”.

Art. V. – Pct. 6 din art. I, art. III și art. IV din legea dată intră în vigoare la 1 ianuarie 2013.

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

Constituția Republicii Moldova (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 1 art. nr :1*):

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 2

Suveranitatea și puterea de stat

(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Articolul 5

Democrația și pluralismul politic

(1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.

(2) Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 109

Principiile de bază ale administrării publice locale

(1) Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

(2) Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

(3) Aplicarea principiilor enunțate nu poate afecta caracterul de stat unitar.

Articolul 110

Organizarea administrativ-teritorială

(1) Teritoriul Republicii Moldova este organizat, sub aspect administrativ, în sate, orașe, raioane și unitatea teritorială autonomă Găgăuzia. În condițiile legii, unele orașe pot fi declarate municipii.

Articolul 112

Autoritățile sătești și orășenești

(1) Autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și în orașe, sînt consiliile locale alese și primarii aleși.

(2) Consiliile locale și primarii activează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din sate și orașe.

Articolul 113

Consiliul raional

(1) Consiliul raional coordonează activitatea consiliilor sătești și orășenești în vederea realizării serviciilor publice de interes raional.

(2) Consiliul raional este ales și funcționează în condițiile legii.

(3) Raporturile dintre autoritățile publice locale au la bază principiile autonomiei, legalității și colaborării în rezolvarea problemelor comune.

IV. CADRUL LEGAL PERTINENT

1. Legea privind descentralizarea administrativă nr.435-XVI din 28 decembrie 2006 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007 nr. 29-31 art. nr : 91*):

Art.1. Noțiuni de bază

În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni:

- *autonomie locală* - dreptul și capacitatea efectivă a autorităților publice locale de a reglementa și gestiona, în condițiile legii, sub propria lor responsabilitate și în interesul populației locale, o parte importantă din treburile publice;

- *autonomie decizională* - dreptul autorităților publice locale de a adopta liber decizii, în condițiile legii, fără intervenții din partea altor autorități publice, în scopul realizării intereselor sale;

- *autonomie organizațională* - dreptul autorităților publice locale de a aproba, în condițiile legii, statutul, structurile administrative interne, modalitățile de funcționare a acestora, statele și organigrama lor, precum și de a institui persoane juridice de drept public de interes local;

- *autonomie financiară și bugetară* - dreptul autorităților publice locale de a dispune de resurse financiare proprii suficiente și de a le utiliza liber, în condițiile legii, prin adoptarea propriilor bugete locale.

Art. 3. Principiile descentralizării administrative

Descentralizarea administrativă are la bază următoarele principii:

a) principiul autonomiei locale, care presupune garantarea dreptului și capacității efective a autorităților publice locale de a reglementa și gestiona, conform legii, sub propria lor responsabilitate și în interesul populației locale, o parte importantă din treburile publice;

b) principiul subsidiarității, care presupune exercitarea responsabilităților publice de către autoritățile care sînt cel mai aproape de cetățeni, cu excepția cazurilor în care intervenția autorităților de nivel superior prezintă avantaje evidente ce rezultă din volumul și natura responsabilităților și din necesitatea de a asigura eficacitatea acțiunii publice;

c) principiul echității, care presupune garantarea unor condiții și oportunități egale tuturor autorităților publice locale pentru a-și atinge obiectivele în realizarea competențelor lor;

d) principiul integrității competențelor, care presupune că orice competență atribuită autorităților publice locale trebuie să fie deplină și exclusivă, exercitarea acesteia nu poate fi contestată sau limitată de o altă autoritate decît în cazurile prevăzute de lege;

e) principiul corespunderii resurselor cu competențele, care presupune corespunderea resurselor financiare și materiale alocate autorităților publice locale cu volumul și natura competențelor ce le sînt atribuite pentru a asigura îndeplinirea eficientă a acestora;

f) principiul solidarității financiare, care presupune susținerea financiară de către stat a celor mai slab dezvoltate unități administrativ-teritoriale, în special prin aplicarea unor mecanisme de repartizare financiară echitabilă;

g) principiul dialogului instituțional, care presupune informarea și consultarea de către stat, în timp util, a autorităților publice locale, în procesul de planificare și de luare a deciziilor, prin structurile lor asociative, asupra oricăror chestiuni ce le privesc în mod direct ori sînt legate de procesul descentralizării administrative;

h) principiul parteneriatului public-privat, public-public, public-civil, care presupune garantarea unor posibilități reale de cooperare între guvern, autoritățile locale, sectorul privat și societatea civilă;

i) principiul responsabilității autorităților administrației publice locale, care presupune, în limitele competențelor ce le revin, obligativitatea realizării unor standarde minime de calitate stabilite de lege la prestarea serviciilor publice și de utilitate publică de care sînt responsabile.

Art. 5. Cooperarea autorităților publice

(1) Autoritățile publice locale de nivelurile întîi și al doilea, precum și cele centrale pot coopera, în condițiile legii, pentru a asigura realizarea unor proiecte sau servicii publice care solicită eforturi comune ale acestor autorități.

(2) Activitățile care trebuie desfășurate prin cooperare sînt fixate în acordurile semnate între părți, în condițiile legii, în strictă conformitate cu resursele bugetare și cu responsabilitățile asumate de ele.

(3) Acordurile încheiate vor conține stabilirea clară a surselor de finanțare și a limitelor puterii de decizie pentru fiecare nivel de autoritate publică în parte, precum și a termenelor de realizare a acordului.

(4) În scopul realizării cu succes a intereselor publice de nivel local, sporirii eficienței patrimoniului public, autoritățile administrației publice locale de nivelurile întâi și al doilea vor dezvolta cooperarea cu sectorul privat în baza contractelor de parteneriat public-privat.

Art. 6. Delegarea de competențe

(1) Competențele care țin de autoritățile publice centrale pot fi delegate autorităților publice locale de nivelurile întâi și al doilea, **respectîndu-se criteriile de eficacitate și de raționalitate economică.**

(2) Delegarea de competențe poate fi efectuată de Parlament, la propunerea Guvernului.

Art.12. Descentralizarea financiară

(1) Autoritățile publice locale se bucură, în condițiile legii, de autonomie financiară, adoptă bugetul lor propriu care este independent și separat de bugetul de stat.

(2) Unitățile administrativ-teritoriale dispun în mod efectiv de resurse financiare proprii, pe care le utilizează liber în realizarea competențelor lor.

(3) Autoritățile publice locale dispun de venituri fiscale proprii, stabilite de Legea privind finanțele publice locale, care constituie baza fiscală a unității administrativ-teritoriale. Ele dispun, de asemenea, și de alte venituri proprii stabilite de legea menționată și de alte acte normative.

(4) În vederea sporirii capacității financiare, autorităților publice locale li se acordă transferuri cu destinație generală. Modalitățile de calcul al sumei generale a acestor transferuri sînt stabilite de Legea privind finanțele publice locale.

(5) În vederea lichidării dezechilibrelor dintre capacitatea financiară și necesitățile de cheltuieli ale unor autorități publice locale, prin Legea privind finanțele publice locale, se stabilește un mecanism de repartizare financiară echitabilă.

(6) Ministerul Finanțelor și serviciile publice desconcentrate ale acestuia asigură accesul, fără restricții, al autorităților publice locale la informațiile privind determinarea și distribuirea resurselor bugetare prevăzute de legislație.

2. Legea privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007 nr. 32-35 art. nr : 116):

Art. 1. Noțiuni de bază

În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni:

- autorități ale administrației publice locale de nivelul întâi - autorități publice, luate în ansamblu, care sînt constituite și activează pe teritoriul satului (comunei), orașului (municipiului) pentru promovarea intereselor și soluționarea problemelor colectivităților locale;

- autorități ale administrației publice locale de nivelul al doilea - autorități publice, luate în ansamblu, care sînt constituite și activează pe teritoriul raionului, municipiului Chișinău, unității teritoriale autonome cu statut juridic special pentru promovarea intereselor și soluționarea problemelor populației unității administrativ-teritoriale respective.

Art. 3. Principiile de bază ale administrării publice locale

(1) Administrarea publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților publice locale și consultării cetățenilor în probleme locale de interes deosebit.

(2) Autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat.

(3) Aplicarea principiilor enunțate în prezentul articol nu poate afecta caracterul unitar și indivizibil al statului.

Art.4. Statutul juridic al unității administrativ-teritoriale

Unitatea administrativ-teritorială este persoană juridică de drept public și dispune, în condițiile legii, de un patrimoniu distinct de cel al statului și al altor unități administrativ-teritoriale.

Art. 6. Raporturile dintre autoritățile administrației publice

(1) Consiliile locale și cele raionale, primarii și președinții de raioane funcționează ca autorități administrative autonome, soluționând treburile publice din sate (comune), orașe (municipii) și raioane în condițiile legii.

(2) Raporturile dintre autoritățile publice centrale și cele locale au la bază principiile autonomiei, legalității, transparenței și colaborării în rezolvarea problemelor comune.

(3) Între autoritățile centrale și cele locale, între autoritățile publice de nivelul întâi și cele de nivelul al doilea nu există raporturi de subordonare, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Art.7. Autonomia și legalitatea în activitatea autorităților administrației publice locale

În realizarea competențelor lor, autoritățile administrației publice locale dispun de autonomie, consfințită și garantată prin Constituția Republicii Moldova, Carta Europeană a Autonomiei Locale și prin alte tratate la care Republica Moldova este parte.

Art. 9. Suportul financiar al autonomiei locale

Pentru asigurarea autonomiei locale, autoritățile administrației publice locale elaborează, aprobă și gestionează în mod autonom bugetele unităților administrativ-teritoriale, avînd dreptul să pună în aplicare taxe și impozite locale și să stabilească cuantumul lor în condițiile legii.

Art. 10. Organizarea activității autorităților publice locale

(1) Autoritățile publice locale își desfășoară activitatea în domeniile stabilite de Legea privind descentralizarea administrativă, dispunînd în acest scop de competențe depline care nu pot fi puse în cauză sau limitate de nici o autoritate publică, decît în condițiile legii.

(2) Competențele autorităților publice locale sînt delimitate în condițiile prezentei legi între competențele autorităților publice deliberative și executive de nivelurile întâi și al doilea.

(3) Autoritățile administrației publice centrale nu pot să stabilească ori să impună competențe autorităților publice locale fără o evaluare prealabilă a impactului financiar pe care aceste competențe l-ar putea genera, fără o consultare a autorităților locale de nivelul corespunzător și fără ca colectivitățile locale să fie asigurate cu mijloacele financiare necesare.

3. Legea învățământului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995 nr. 62-63 art. nr : 692*):

Art.45. Competențele autorităților administrației publice locale

Autoritățile administrației publice locale au în domeniul învățământului, în principal, următoarele competențe:

- a) supraveghează respectarea legislației învățământului în teritoriu;
- b) țin evidența copiilor de vîrstă școlară obligatorie și asigură școlarizarea lor pînă la vîrsta de 16 ani;
- c) pot asigura protecția socială a cadrelor didactice din instituțiile de învățămînt (repartizarea de spațiu locativ, acordarea de facilități, conform legislației în vigoare, etc.);
- d) stabilesc amplasarea și țin evidența instituțiilor de învățămînt privat din teritoriu;
- e) țin evidența și organizează tutela minorilor orfani sau fără susținători legali, precum și adopția acestora sau repartizarea lor în case de copii, școli de tip internat sau în plasament familial;
- f) asigură plasarea în cîmpul muncii a absolvenților orfani, precum și a persoanelor cu handicap psihic, fizic sau de altă natură;
- g) acordă ajutor material și de alt fel familiilor cu copii preșcolari și copii cuprinși în învățămîntul obligatoriu, în modul stabilit;
- h) asigură transportul gratuit al elevilor la și de la instituțiile de învățămînt în localitățile rurale, la distanțe ce depășesc 3 km;
- i) organizează asistența medicală gratuită și alimentația copiilor, odihna și reconfortarea elevilor și studenților în timpul vacanțelor.

4. Legea privind finanțele publice locale nr. 397-XV din 16 octombrie 2003 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003 nr. 248-253 art. nr : 996*):

Art. 1. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni principale:

- *bugetele unităților administrativ-teritoriale* - bugetele satelor (comunelor), orașelor (municipiilor), raioanelor, unității teritoriale autonome cu statut juridic special și bugetul municipiului Chișinău;

- *bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi* - bugetele locale care reprezintă bugetele satelor (comunelor), orașelor (municipiilor, cu excepția municipiului Chișinău);

- *bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea* - bugetele raionale, bugetul central al unității teritoriale autonome cu statut juridic special și bugetul municipal Chișinău.

Art.2. Finanțele publice locale

(1) Finanțele publice locale fac parte integrantă din sistemul finanțelor publice naționale și includ:

- 1) bugetele raioanelor, constituite din:
 - a) bugetul raional, care reprezintă totalitatea veniturilor și cheltuielilor necesare exercitării funcțiilor ce sînt în competența raionului conform legislației și a funcțiilor suplimentare delegate de Guvern;
 - b) bugetele locale - bugetele satelor (comunelor), orașelor (municipiilor) din componența raionului;

Art. 3. Garanțiile autonomiei financiare

(1) Bugetele unităților administrativ-teritoriale, specificate la art.2 alin.(1) din prezenta lege, constituie elemente independente care se elaborează, se aprobă și se execută în condiții de autonomie financiară, în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale Legii privind administrația publică locală.

5. Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1253 din 16.07.1997 privind ratificarea Cartei Europene pentru Autoadministrarea Locală (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr : 048*):

Carta Europeană a Autonomiei Locale din 15.10.85, Strasbourg:

Art. 3. Conceptul de autonomie locală

1. Prin autonomie locală se înțelege dreptul și capacitatea efective ale colectivităților locale de a rezolva și de a gira în cadrul legii, sub propria lor răspundere și în favoarea populațiilor, o parte importantă din treburile publice.

2. Acest drept este exercitat de consilii, sau adunării compuse din membri aleși prin vot liber, secret, egal, direct și universal și putînd dispune de organe executive responsabile în fața lor.

Art.4. Raza de acțiune a autonomiei locale

1. Competențele de bază ale colectivităților locale sunt fixate prin Constituție sau prin lege. Totuși, această dispoziție nu împiedică a se atribui colectivităților locale competențe în scopuri specifice, în conformitate cu legea.

2. Colectivitățile locale dispun în cadrul legii de toată latitudinea de a lua inițiativa pentru orice chestiune care nu este exclusă din cîmpul competențelor lor sau care este atribuită unei alte autorități.

3. Exercițiul responsabilităților publice trebuie, de-o manieră generală, să revină de preferință acelor autorități care sunt cele mai apropiate de cetățeni. Atribuirea unei responsabilități unei alte autorități trebuie să țină cont de amploarea și de natura sarcinii și de exigențele de eficacitate și de economie.

4. Competențele încredințate colectivităților locale trebuie să fie în mod normal depline și întregi. Ele nu pot fi puse în cauză sau limitate de către o altă autoritate centrală sau regională numai în cadrul legii.

5. În caz de împuternicire de către o autoritate centrală sau regională, colectivitățile locale trebuie să dispună, pe cît posibil, de libertatea de a adapta acțiunea lor la condițiile locale.

6. Colectivitățile locale trebuie să fie consultate, pe cît posibil, în timp util și de o manieră apropiată în cursul procesului de planificare și de luare a deciziei pentru toate chestiunile care la privesc direct.

Art.6. Potrivirea structurilor și mijloacelor administrative cu misiunile colectivităților locale

1. Fără a prejudicia dispozițiile generale create de lege, colectivitățile locale trebuie să poată defini ele însele structurile administrative interne cu care ele înțeleg să se doteze, în vederea adaptării lor la nevoile lor specifice și cu scopul de a permite o gestiune eficace.

2. Statutul personalului colectivităților locale trebuie să permită o recrutare de calitate fondată pe principiile de merit și de competență; în acest scop el trebuie să reunească condițiile adecvate de formare, de remunerare și de perspectivă de carieră.

Art.9. Resursele financiare ale colectivităților locale

1. Colectivitățile locale au dreptul în cadrul politicii economice naționale la resurse proprii suficiente de care ele pot dispune în mod liber în exercițiul competențelor lor.

2. Resursele financiare ale colectivităților locale trebuie să fie proporționale cu competențele de Constituție sau de lege.

3. O parte cel puțin din resursele financiare ale colectivităților locale trebuie să provină din redevențele și din impozitele locale pentru care ele au puterea a le fixa rata în limitele legii.

4. Sistemele financiare pe care se sprijină resursele de care dispun colectivitățile locale trebuie să fie de natură suficient de diversificată și evolutivă pentru a le permite a urmări pe cât posibil în practică evoluția reală a cheltuielilor bugetare de competența lor.

5. Sprijinul colectivităților locale mai slabe din punct de vedere financiar necesită punerea în funcțiune de proceduri de repartizare financiară justă sau de măsuri echivalente destinate a corecta efectele repartiției inegale a resurselor potențiale de finanțare cât și a sarcinilor ce le revin. Asemenea proceduri sau măsuri nu trebuie să reducă libertatea de a opta a colectivităților locale în domeniul lor propriu de responsabilitate.

6. Colectivitățile locale trebuie să fie consultate de o manieră apropiată asupra modalităților de atribuire a resurselor redistribuite ce la revin.

7. Pe cât posibil, subvențiile acordate colectivităților locale nu trebuie să fie destinate finanțării unor proiecte specifice. Atribuirea de subvenții nu trebuie să poarte prejudiciul libertății fundamentale a politicii colectivităților locale în propriul lor domeniu de competență.

8. În scopul finanțării cheltuielilor lor de investiții, colectivitățile locale trebuie să aibă acces, în conformitate cu legea, la piața națională de capitaluri.

Art. 11. Protecția legală a autonomiei locale

Colectivitățile locale trebuie să dispună de un drept jurisdicțional de recurs pentru a asigura liberul exercițiu al competențelor lor și respectul principiilor de autonomie locală care sunt consfințite în Constituție sau în legislația internă.

V. PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE DE RIGOARE

Astfel, după intrarea în vigoare a modificărilor și completărilor operate prin Legea nr. 91 din 26 aprilie 2012 autoritățile administrației publice locale de nivelul **întîi** nu vor mai avea dreptul de a face propuneri de înființare, reorganizare sau lichidare a instituțiilor de stat de învățămînt primar, gimnazial, liceal sau extrașcolar, **care se află pe teritoriul acestora și care deserveșc populația localității respective.**

Mai mult ca atît aceste competențe primordiale sunt transmise contrar principiului autonomiei locale, principiului autonomiei decizionale, principiului autonomiei financiare și bugetare și principiului autonomiei organizaționale autoritățile administrației publice locale de nivelul **doi** care vor decide, prin coordonare prealabilă cu Ministerul Educației, înființarea, reorganizarea sau lichidarea instituțiilor de stat de învățămînt primar, gimnazial, liceal și extrașcolar.

Anterior asemenea competențe autoritățile administrației publice locale de nivelul **doi** nu au avut, *cu excepția dreptului de a face propuneri de înființare, reorganizare sau lichidare a instituțiilor de stat de învățămînt secundar profesional.*

Autorul modificărilor și completărilor (*Ministerului educației*) efectuate în corespundere cu Legea nr. 91 din 26 aprilie 2012 nu a specificat în nota informativă anexată la proiectul de lege care este oportunitatea și necesitatea transmiterii competențelor indicate mai sus de la autoritățile administrației publice locale de **nivelul întâi** la cele de **nivelul doi**.

În asemenea condiții se deduce doar o singură concluzie în ceea ce privește oportunitatea și necesitatea transmiterii competențelor și această concluzie este de ordin politic.

Considerăm că art. I pct. 6, art III și IV din Lega nr. 91 din 26 aprilie 2012, vin în contradicție cu prevederile art. art. 1, alin. (3), 2, 4, alin. (1), 8, 109, 110, alin. (1), 112, alin. (1) și (2) și 113 din Constituție, dat fiind că sunt limitate grav competențele autorităților administrației publice locale de **nivelul întâi**.

Odată cu adoptarea Legii nr. 91 din 26 aprilie 2012, a fost adusă atingere serioasă drepturilor și intereselor autorităților administrației publice locale de nivelul întâi, care nu-și vor mai putea stabili și defini ele însele structurile administrative interne (*reorganizarea sau lichidarea instituțiilor de stat de învățământ primar, gimnazial, liceal*) de care au nevoie pentru a soluționa problemele cu care se confruntă și care sunt cunoscute cel mai bine doar de ei înșiși.

Democratizarea societății presupune modernizarea sistemului administrativ și determinarea schimbării rolului puterii centrale în favoarea puterii locale. Societatea modernă, caracterizată de contradicții și pluralism determină mutarea procesului decizional de la nivel central și în unele cazuri de la nivelul autorităților administrației publice locale de nivelul doi către autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și nu invers, cu scopul adaptării acestui proces la specificul locului.

Din punct de vedere al acestui proces, descentralizarea este considerată a fi un element în sine al democrației și inevitabil duce la avantaje pentru dezvoltarea și prosperitatea țării, cum ar fi :

- generarea sistemului de libertate locală, interesul pentru binele obștesc, care determină dezvoltarea multilaterală a colectivității umane și valoarea întregii națiuni.
- asigurarea climatului prielnic ca interesele locale să se dezvolte în mod natural, în conformitate cu obiceiurile localnicilor și în concordanță cu cerințele reale ale acestora, care nu pot fi cunoscute mai bine de nimeni alții decât de ei înșiși, etc.

Descentralizarea administrativă potrivit art. 9, alin. (1) din Legea privind descentralizarea administrativă nr.435-XVI din 28 decembrie 2006 reprezintă un proces continuu, progresiv, care evoluează odată cu extinderea capacității administrative a unităților administrativ-teritoriale, în vederea gestionării eficiente a serviciilor publice aflate în responsabilitatea acestora.

Dacă am vorbi de elementele componente ale descentralizării administrative, ***pe baza principiului autonomiei locale***, atunci unul din elementele principale este caracterizat prin faptul că, ***colectivitatea locală trebuie să dispună de autorități administrative proprii, autonome față de stat***, dar desigur sub controlul statului.

Parlamentului Republicii Moldova prin Hotărârea nr. 1253 din 16.07.1997 a ratificat Carta Europeană pentru Autoadministrarea Locală din 15.10.85.

Astfel, potrivit art. 3, pct. 1 din Carta Europeană a Autonomiei Locale, **prin autonomie locală** se înțelege dreptul și capacitatea efectivă a colectivităților locale de a rezolva și de a gira în cadrul legii, sub propria lor răspundere și în favoarea populațiilor, o parte importantă din treburile publice.

În același context, art.6, pct. 1 din Carta Europeană indică că, fără a prejudicia dispozițiile generale create de lege, **colectivitățile locale trebuie să poată defini ele însele structurile administrative interne cu care ele înțeleg să se doteze, în vederea adaptării lor la nevoile lor specifice și cu scopul de a permite o gestiune eficace.**

Ca rezultat, în conformitate cu art. 11 din cartea dată, colectivitățile locale trebuie să dispună de un drept jurisdicțional de recurs pentru a asigura liberul exercițiu al competențelor lor și **respectul principiilor de autonomie locală** care sunt consfințite în Constituție sau în legislația internă.

Principiul de autonomie locală precum și **principiul descentralizării, ca principii de bază în organizarea și funcționarea administrației publice locale** sunt consfințite în art. 109, alin. (1) din Constituția Republicii Moldova care indică că, administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază **pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale** și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

În anul 2006 legiuitorul prin Legea privind descentralizarea administrativă nr.435-XVI din 28 decembrie 2006 a stabilit și a definit în art. 1 următoarele noțiuni:

- **autonomie locală** - dreptul și capacitatea efectivă a autorităților publice locale de a reglementa și gestiona, în condițiile legii, sub propria lor responsabilitate și în interesul populației locale, o parte importantă din treburile publice;

- **autonomie decizională** - dreptul autorităților publice locale de a adopta liber decizii, în condițiile legii, fără intervenții din partea altor autorități publice, în scopul realizării intereselor sale;

- **autonomie organizațională** - dreptul autorităților publice locale de a aproba, în condițiile legii, statutul, structurile administrative interne, modalitățile de funcționare a acestora, statele și organigrama lor, precum și de a institui persoane juridice de drept public de interes local;

- **autonomie financiară și bugetară** - dreptul autorităților publice locale de a dispune de resurse financiare proprii suficiente și de a le utiliza liber, în condițiile legii, prin adoptarea propriilor bugete locale.

De asemenea prin art. 3, lit. (a) din legea dată în calitate de **principiu al descentralizării administrative** s-a stabilit că **autonomia locală** presupune **garantarea dreptului și capacității efective a autorităților publice locale de a reglementa și gestiona, conform legii, sub propria lor responsabilitate și în interesul populației locale, o parte importantă din treburile publice.**

O altă lege importantă care vine să implementeze în viață principiile constituționale în problema dată este Legea privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28 decembrie 2006.

Astfel, potrivit art. 3 din lege administrarea publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe **principiile autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților publice locale** și consultării cetățenilor în probleme locale de interes deosebit.

Autoritățile administrației publice locale beneficiază de **autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară**, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat.

Totodată, în corespundere cu art.7 din Legea privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28 decembrie 2006, în realizarea competențelor lor, autoritățile administrației publice locale dispun de autonomie, consfințită și garantată prin Constituția Republicii Moldova, Carta Europeană a Autonomiei Locale și prin alte tratate la care Republica Moldova este parte.

În fine, **descentralizarea reprezintă un sistem de organizare administrativă care permite colectivităților umane sau serviciilor publice să se administreze ele însele, sub controlul statului, care le conferă personalitate juridică, le permite constituirea unor autorități proprii și le dotează cu resurse necesare.**

Deși autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi din Republica Moldova, cu excepția mun. Chișinău ținând cont de unele rezerve, **nu dispun de o autonomie locală veritabilă**, la momentul de față, pînă la intrarea în vigoare a modificărilor și completărilor operate prin Legea nr. 91 din 26 aprilie 2012, în conformitate cu art.40¹ din Legea învățămîntului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995 **dispun de dreptul de a face propuneri de înființare, reorganizare sau lichidare a instituțiilor de stat de învățămînt preșcolar și extrașcolar, primar, gimnazial, mediu de cultură generală și liceal finanțate de la bugetul satelor (comunelor), orașelor, municipiilor.**

Parlamentul Republicii Moldova, ținînd cont de prevederile Constituției Republicii Moldova, Cartei Europene pentru Autoadministrarea Locală din 15.10.85, Legii privind descentralizarea administrativă nr.435-XVI din 28 decembrie 2006, Legii privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 etc., **urma să dezvolte descentralizarea administrativă** în așa fel încît autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi să-și capete competențele și drepturile care reies din prevederile constituționale și legale pentru o **autonomie locală deplină**, însă pînă la urmă a exclus orice competențe din atribuție autorităților administrației publice locale de nivelul întâi privind învățămîntul și le-a transmis autorităților administrației publice locale de nivelul doi care vor decide, începînd cu 1 ianuarie 2013, prin coordonare prealabilă cu Ministerul Educației, înființarea, reorganizarea sau lichidarea instituțiilor de stat de învățămînt primar, gimnazial, liceal și extrașcolar.

Astfel, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 91 din 26 aprilie 2012 rolul administrației publice locale de nivelul întâi va fi unul relativ simplu și unitar și aceasta din urmă nu se va mai putea ocupa în măsură deplină de problemele apărute în societate, să rezolve problemele cetățenilor la nivel cel mai aproape de aceștia, pentru a le putea satisface mai ușor cerințele lor, *cu toate că în zilele noastre administrația publică centrală și locală trebuie să **colaboreze și să se adapteze dinamicelor schimbări care au loc în societate la toate nivelurile, fie el politic, economic sau social.***

Potrivit art. 6, alin. (2) din Legea privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 raporturile dintre autoritățile publice centrale și cele locale au la bază **principiile autonomiei, legalității, transparenței și colaborării** în rezolvarea problemelor comune.

În corespundere art. 5, alin. (1) din Legea privind descentralizarea administrativă nr.435-XVI din 28 decembrie 2006 autoritățile publice locale de nivelurile întâi și al doilea, precum și cele centrale **pot coopera**, în condițiile legii, pentru a asigura realizarea unor proiecte sau servicii publice care solicită eforturi comune ale acestor autorități.

În conformitate cu art. 10, alin. (1) din Legea privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 autoritățile publice locale își desfășoară activitatea în domeniile stabilite de Legea privind descentralizarea administrativă, dispunând în acest scop de **competențe depline care nu pot fi puse în cauză sau limitate** de nici o autoritate publică, decât în condițiile legii.

Dacă vorbim de competențe atunci art. 10, alin. (2) și (3) din aceeași lege spune foarte clar că competențele autorităților publice locale sînt delimitate în condițiile Legii privind administrația publică locală între competențele autorităților publice deliberative și executive de nivelurile întâi și al doilea.

Autoritățile administrației publice centrale nu pot să stabilească ori să impună competențe autorităților publice locale fără o evaluare prealabilă a impactului financiar pe care aceste competențe l-ar putea genera, fără o consultare a autorităților locale de nivelul corespunzător și fără ca colectivitățile locale să fie asigurate cu mijloacele financiare necesare.

Pe de altă parte, potrivit art. 9, alin. (3) și (4) (3) din Legea privind descentralizarea administrativă nr.435-XVI din 28 decembrie 2006 transferul progresiv al competențelor este fundamentat pe evaluări sectoriale și analize de impact, realizate în baza unei metodologii specifice și a unui set de indicatori elaborați de către ministere și alte autorități administrative centrale în cadrul comisiei paritare pentru descentralizare.

Ministerele și alte autorități administrative centrale, în colaborare cu Cancelaria de Stat și cu structurile asociative ale autorităților publice locale, pot lansa diverse proiecte-pilot în vederea testării și evaluării impactului soluțiilor propuse privind descentralizarea unor anumite competențe.

După cum am menționat mai sus Guvernul Republicii Moldova în persoana Ministerului educației nu a efectuat și nu a venit cu o evaluare prealabilă a **criteriilor de eficacitate și de raționalitate** privind transmiterea competențelor în materie de înființarea, reorganizarea sau lichidarea instituțiilor de stat de învățămînt primar, gimnazial, liceal și extrașcolar de la autorităților administrației publice locale de nivelul întâi la cele de nivelul doi.

De asemenea, nu a fost evaluat și nu este clar care va fi impactul economic și financiar în urma acestor delegări de competențe, cel puțin nu a fost efectuată o consultare a autorităților locale de nivelul corespunzător în problema dată pentru a evita crearea de probleme nu atât pentru autorități cît pentru cetățeni.

În final, în rezultatul celor expuse dorim să menționăm că, modelul autorităților administrației publice locale de nivelul întâi pe care guvernarea actuală dorește să-l construiască nu are nimic comun cu o **autonomie locală veritabilă**, dar este caracterizată de o administrație publică locală aflată sub control al liderilor politici, fiind un model birocratic, strict ierarhic pe verticală, dăunător și neconstituțional, care are nevoie de schimbări radicale pentru a putea face față cerințelor tot mai complexe ale societății civile.

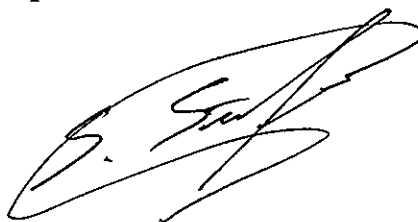
VII. CERINȚELE SESIZĂRII:

În temeiul celor expuse mai sus, în baza articolului 135, alineatul (1), litera a) din Constituția Republicii Moldova, a articolul 4, alineatul (1), litera a) al Legii cu privire la Curtea Constituțională și a articolului 4, alineatul (1), litera a) al Codului jurisdicției constituționale,

SOLICIT:

Exercitarea controlului constituționalității art. I pct. 6, art. III și IV din Legea nr. 91 din 26 aprilie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Cu cea mai înaltă considerațiune pentru Onorata Curte,

Serghei SÎRBU